

יאיר גרא רמא - של ימיהוזהר, במשפט אייכמן. בתמונה זו נראה יעקב בראור, צוודף לשורת התביעה במשפט הגדול, חוקר עדותינה. ברקע נראה אדולף אייכמן. כשהוקרא פסקהדין, נעדר בראור מן האולם.

יאיר גרא רמא

על הדעת, מאחר שבראור חי בגרמניה עד היותו בן 20, ואז עלה ארצה. עובדה אחרת הנוגעת לחינוכו לטה אף היא בערפול: בראור עוב את הארץ ב-1948, חזר אליה ב-1950. לדבריו, ניצל שנתיים אלה ללימוד משפטים באנגליה. מה אמת בטענה זו?

פרט אחד הוברר עליידי הקרה רשמית: שיעקב בראור למד במשך ארבע שנים ב"כיתות למשפט בירושלים. באוניברסיטה ה"עברית לא היתה פאקולטה למשפטים בימי המנדט. הכיתות למשפט, בהן התנהגו ה"לימודים בערבים, היו ב"התכפר היחידי ללימוד משפטים בארץ.

★ ★ ★

מועגל שלא הישלב

לימודים נמשכו חמש שנים. כתום תקופה זו קיבל הסטודנט תעודת-סיום. על סמך תעודה זו רשאי היה לפנות למר"עצה המשפטית, שתאשר לו תקופת התמ"חות אצל עורך-דין חתיק, לפי בחירתו, משך תקופה של שנתיים. כתום שנתיים אלה, בהן חייב היה המתמחה להיות מועסק בעבודות משפטיות — לא פקידותיות — נדרש לעמוד בבחינות מטעם המועצה ה"משפטית. רק אם עבר בחינות אלה, נרשם בפניקס עורכי-הדין וקיבל רשיון כעורך-דין ארץ-ישראלי (ולאחר מכן, ישראלי).

יעקב בראור לא השלים את המעגל. הוא סיים רק ארבע מתוך חמש שנות ה"לימודים בכיתות למשפט, לא קיבל כל דיפ"לומה מבית-הספר. ללא דיפלומה זו לא יכול היה לעבור את שלב ההתמחה. מאוחר יותר, טען כי אכן עבר שב/ זה, במשרד עורך-הדין פראנק, ואכן, עבד בר"אור הצעיר במשרד זה — אך כפקיד, לא כמתמחה.

פקודת עורכי-הדין משנת 1938, הקובעת את הנוהל הניל לגבי הכשרתו ורשיומו של עורך-דין שלמד בארץ, קובעת גם כי יעשה עורך-דין שלמד בחו"ל. עליו להציג את הדיפלומה האוניברסיטאית, וכן תעודה או עדות כי התמחה במשך שנתיים במשרד של עורך-דין, נוסף לזאת, הוא צריך להר"כיה כי אכן עסק במקצוע זה בחו"ל. רק אז רשאי הוא לעבור בחינה מיוחדת לעורכי-דין זרים, המקנה לו את הזכות להיכלל בפניקס עורכי-הדין, השמור בבית-המשפט העליון.

יוצא, איפוא, שגם אם גירסתו של בר"אור, כי סיים את לימודיו בלונדון, היתה נכונה, לא יכול היה להיחשב כעורך-דין בישראל. שהרי לא עבר את הבחינה לעורכי-דין זרים.

★ ★ ★

כיו הוא מו?

דבר אחד ברור: כאשר חזר בר"אור מאנגליה, ב-1950, התקבל כיועץ משפטי של משרד הסעד, לא היה עורך-דין. בכך, לא היתה כל עבירה על החוק. החוק אמנם מחייב כל הרוצה לייצג אנשים בפני בתי-משפט, להיות עורך-דין מוסמך. אולם נציגי התביעה אינם חייבים להיות משפטים; מספיק שיקבלו כתב"סמכות מטעם היועץ המשפטי להופיע בשמו

שלמי בן ה-34 למשרד הסעד, שיקבלו כיועץ המשפטי של המשרד. יעקב בראור — שעם כניסתו לשירות המדינה שינה את שמו לבראור — היה בן טובים. הוא נכנס למנגנון המדינה כפי שנכנסו מאות בני מיוחסים אחרים: דרך חלון הקשרים המשפחתיים. השם בראור היה מספיק כדי לפתוח הלוך זה לרחחה בפניו. אביו, ד"ר יצחק בראור, נשא אחד ה"שמות המפוראים ש" היהדות החרדית. עוד בצעירותו, בפרנקפורט, התבלט כבעל מוח חריף והוגה-דעות מעמיק. הוא פירסם ספ"רים ומאמרים עיוניים, בהם הטיף ל"עם התורה המאורגן" — התפיסה האנטי-ציונית של יעוד העם היהודי, המונחת ביסוד האי-דיאלוגיה של אגודת-ישראל.

ב-1936, שלוש שנים לאחר עלות היטלר לשלטון, עלה ד"ר בראור עם משפחתו ה"ענפה (שלושה בנים, שתי בנות) לירושלים. כדוקטור למשפטים, חניך אוניברסיטת מאר"בורג, שטראסבורג וברלין, וכעורך המדור המשפטי באנציקלופדיה של ברוקהאוז, לא היה לו קושי בבחירת מקצועו בארץ. הוא עבר את בחינות עורכי-הדין הזרים, נרשם בפניקס עורכי-הדין (רשיון 931), הצטרף למשרד עורך-הדין הירושלמי החתיק יוסף פראנק.

יצחק בראור היה דמות מוכרת בין כתלי בתי-המשפט ומחוצה להם. על אף היותו רב וכן רבני, היה מופיע בבית-המשפט גלווייראש. רק כאשר היה צריך לצטט פסוק מן התנ"ך, היה הגבר בעל הזקוקן הגינני וההליכה הנוקשה מוציא כיפה ככיסו, מכסה את ראשו, מצטט את הפסוק, מחזיר את הכיפה למקומה.

כעסקן-ציבור היה ידוע כאחד ממיסדי אגודת-ישראל, וכנשיא הסתדרות פועלי אגודת-ישראל. הופעתו הציבורית האחרונה היתה בפני ועדת החקירה האנגלו-אמריקאית לענייני ארץ-ישראל, בשנת 1946. על אף חילוקי-הדעות העקרוניים בין תנועתו לבין התנועה הציונית, יצר אתה חזית מאוחדת, אף הכריז כי להגנת הצדק חייבת המעצמות להשתמש בכוח. בחודש אוגוסט של אותה שנה, נפטר.

הברו-למשלחת בפני ועדת החקירה היה הרב איצ'ה-מאיר לוי — מי שנועד להת"מנות כעבור תקופה קצרה לשר הסעד ולא"שר את קבלתו של בן-יידו המנוח כיועץ המשפטי של משרדו.

★ ★ ★

למד? לא למד?

יעקב, בנו הבכור של יצחק בראור, צעד בדרכי אביו, אליו הוא גם דומה מבחינה חיצונית. את חינוכו המסורתי קיבל בישיבת סבו המפורסמת בפרנקפורט (חניך של אותה ישיבה: רומק גרינברג). דבר זה הדאי. ודאית גם העובדה, כי המשך חינוכו התורני היה בישיבת חברון הירושלמית. מה שאין איש זר יכול לקבוע ברגע זה בחדאות, היא השכלתו החילונית של בראור. גירסה אחת, שפורסמה בהבוקר על סמך ראיון עם בראור, בעת צירופו לתביעה במשפט אייכמן, אומרת, כי למד ב"בית-ספר תיכון אנגלי. דבר שאינו מתקבל

המועמדים. אך לגבי פרקליט המדינה היתה זו האבן הראשונה שנוקרה מתוך חומת מעמדו הרם — אבן שנועדה לגרור אחריה את החומה כולה במפולת מהממת.

כוכה להיות גם התחלה אחרת לסי-זור זה: מסדרונות בית-המשפט המחוזי בתל-אביב המו כרגיל שוטרים, פרקליטים ובעלי-דין. ביניהם היה ראובן ("רומק") גרינברג. הוא היה מלא טינה נגד פרקליט המחוז, ע, כי כרת הסכם עם הפושע משה יונגשטיין, שיעיד עדות מרשיעה נגד רומק. "תמורת עדות שקר" גינה רומק כ"ל מכ"ריו, "הבטיח בראור ליונגשטיין שלא יגיש נגדו תביעה על נסיון לרצוח אותו!" מולו בפרוודור, הופיע לפתע אחד מפרקי-ליטי המחוז של תל-אביב. "אני הולך לך פוק את הבוס שלך!" הכריז רומק באוזניו. "אני מתכוון להגיש תלונה נגדו למועצה המשפטית, שעשה עיסקה עם פושע והתנהג בניגוד לאתיקה המקצועית של עורך-דין!" הפרקליט חייך. "אתה יכול רק לנשק לו," השיב לרומק באידיש, "אין למוע"צה המשפטית שום סמכות עליו. הוא לא עורך-דין בכלל!"

רומק חזר ושקע במהלך משפטו, אך ב"מותו קיננה ההודעה ליונגשטיין: שפרקליט המחוז כלל אינו עורך-דין. היתכן?

הידיעה לא הניחה לו. הוא האמין שמצא בה את המנוף להתנקם בפרקליט המחוז. כאיש מודיעין של לח"י, החל אוסף עוב"ד. הוא חזר אחורה על עקבות בראור במשך השנים, צירף פרט לפרט, עובדה אחת לשניה, עד שהיתה בידו רשימה ארוכה, ב"יט בו וזכה מן האשמה שיוחסה לו על-ידי בראור בתיק של משה יונגשטיין, הגיש תלונה למשטרה, למבקר המדינה ול-משרד המשפטים, כי הוא פרקליט המחוז התראה כעורך-דין, הוציא מהמדינה כסף בטענות-שווא, היה אחראי להתמחותם של עורכי-דין מבלי להיות מוסמך לכך — ועוד האשמות דומות.

האיש, שבמשך שנתיים ישב על ספסל הנאשמים, הפך לפתע את הקערה על פיה, הצביע לעבר התובע וקרא בקול רם: "אני מאשים אתך!"

★ ★ ★

אבא בצמרת

כ"ל אחת מן האפיונות הללו יכלה לשמש פתיחה מרתקת. שהרי היא מס"פרת על איש מפורסם ורם, שעולמו התמר"טט בן-לילה על ראשו. מה עוד, שמתחת לטראגדיה האישית הסתתרה עלילה פנטס"טית, שלא נפלה במאומה מצלילות הקפסן מקופניק האגדי, ומעלילות ד"ר ישראל בר-הישראלי.

אפשר, בעצם, גם לספר את הסיפור הגדול הזה בצורה פשוטה ושקטה: מן ההתחלה. מאותו יום בו פנה הגבר הירו-

השניים הכירו זה את זה מכבר. לא פעם ביקר הקצין במשרדו של הפרקליט. אלא שהפעם לא בא להתיעץ עמו על ענייני משפטי, גם לא לקבל ממנו הנחיות על השלמת חקירה נגד חשוד. בבוקר של יום ראשון זה, בא אליו לא כעמית-לעבודה — אלא כדי לעצור אותו ולהובילו לבית-המשפט.

בפינת-האוכל שבדירה, סעד הפרקליט המיוקן את ארוחת-הבוקר שלו. נחכה צד שתסיים את הארוחה, הודיע ירקוני. השניים הכירו זה את זה מכבר. לא פעם ביקר הקצין במשרדו של הפרקליט. אלא שהפעם לא בא להתיעץ עמו על ענייני משפטי, גם לא לקבל ממנו הנחיות על השלמת חקירה נגד חשוד. בבוקר של יום ראשון זה, בא אליו לא כעמית-לעבודה — אלא כדי לעצור אותו ולהובילו לבית-המשפט.

אפשר גם להתחיל את הסיפור בצורה אחרת, וראמטית לא פחות: עופרה, הפקידה הזמנית של הסתדרות עורכי-הדין בתל-אביב, עברה ביטרויות שיגרתיות על רשימת המועמדים לבחירות לישיבת עורכי-הדין. היא היתה חדשה בעבודתה, ואף כי למדה משפטים בבית-הספר לכלכלה ומשפט, לא הכירה את שמות כל המשפטנים המ"כובדים שהיו מועמדים בבחירות אלה.

היא הגיעה למועמד השינני ברשימת איגוד המשפטים עובדי המדינה. היה כתוב שם: יעקב בראור, רשיון מס' 931. היא פתחה את פניקס עורכי-הדין, בו רשום כל עורך-דין במדינת ישראל. אילו היתה הצע"רה החיפנית פקידה חתיקה בהסתדרות עורכי-הדין, לא היתה טורחת לבדוק את נכונות הפרטים. שהרי היתה יודעת, כי יעקב בראור אינו סתם משפטן. אלא פרק"ליט המחוז, אין להניח שיהיה פרט כלשהו ש"אינו כשורה.

אך הפקידה הירוקה לא קיבלה שום פרט כמובן-מאליו. היא חיפשה את מספר 931 בפניקס עורכי-הדין, גילתה אי-התאמה ב"רשום. במקום יעקב בראור, היה כת"ב כי מחזיק אותו רשיון הינו יצחק בראור. שוב: פקידה חתיקה וכנוסה יותר היתה יודעת כי שם-משפחתו של פרקליט המדינה, לפני שעובר, היה בראור. אבל עופרה לא ידעה זאת. היא רק רשמה סימן גדול ליד שמו של בראור, והעבירה את העניין ל"מוכרי ההסתדרות. היא ביקשה ממנו לברר מה בדיוק אינו כשורה כאן: האם יעקב בראור מסר בטעות את מספר הרשיון של יצחק בראור — ואם כן, מהו מספר-הרשיון הנכון שלו? או שמא יעקב בר"אור ולהתקטט ברשיון לא לז?

באותה בדיקה שיגרתית נמצאו עשרות פרטים הטעונים בדיקה נוספת, ברשימות

לבידא עמיקתא

של השפלה ציבורית. בתמונה, נראה פרקליט המחוז המזוקן וחבוש המגבעת, כשהוא ממחר אחרי סניגורו, עורך-הדין אריה רוזנבלום, אל בית-המשפט, כדי שישוחרר בערבות.